

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД

ул. Булевар Краља Александра бр. 15
Београд

Подносилац: Синдикат запослених у правосудним органима Србије, ул. Дечанска бр. 14/5, МБ: 17421409, ПИБ 102016637, којег заступа гђа Слађанка Милошевић, председница Синдиката, а чији је пуномоћник Милош Влаховић, адвокат из Београда, ул. Кнегиње Зорке бр. 56, по пуномоћју у прилогу.

Примерака: 2;
Прилога: 3+пуномоћје;

На основу одредаба члана 83. и члана 84. Закона о уставном суду („Сл. гласник РС“ бр. 109/2007, 99/2011, 18/2013 - одлука УС, 103/2015 и 40/2015 - др. закон) подносилац, преко пуномоћника, подноси

УСТАВНУ ЖАЛБУ

на Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 30.05.2017. године који је објављен на сајту Врховног касационог суда дана 25.06.2017. године, а који гласи: „Посебним колективним уговором не може се утврђивати основица за плате запослених у државним органима“.

I Дозвољеност уставне жалбе.

Сагласно одредби члан 170. Устава Републике Србије уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда представља акт против којег није предвиђено друго правно средство, а чијим дејством се повређују и ускраћују људска права и слободе зајамчене Уставом.

Врховни касациони суд је доносећи овај правни став прекорачио своја овлашћења која му по закону припадају, јер је утврђивао уставност и законитост Посебног колективног уговора за државне органе („Сл. гласник РС“ бр. 95/2008, 86/2011 - споразум и 95/2013 - одлука УС) наводећи да: „Посебан колективни уговор не производи правно дејство јер је супротан Закону о платама државних службеника и намештеника, Закону о буџетском систему и Закону о буџету из 2013. године“.

Одредбом члана 4. став 1. Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС“ бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - др. закон, 78/2011 - др. закон, 101/2011, 101/2013, 106/2015, 40/2015 - др. закон, 13/2016 и 108/2016) предвиђено је да се судска надлежност одређује Уставом и законом.

Одредбом члана 167. став 1. Устава Републике Србије јасно је предвиђено да једино Уставни суд одлучује о: 1) сагласности закона и других општих аката са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, 2) сагласности потврђених међународних уговора са Уставом, 3) сагласности других општих аката са законом, 4) сагласности статута и општих аката аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе са Уставом и законом, 5) сагласности општих аката организација којима су поверена јавна овлашћења, политичких странака, синдиката, удружења грађана и колективних уговора са Уставом и законом.

Одредбом члана 30. Закона о уређењу судова одређена је надлежност Врховног касационог суда, по којој суд: (1) одлучује о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке судова Републике Србије и у другим стварима одређеним законом; (2) одлучује о сукобу надлежности између судова, ако за одлучивање није надлежан други суд, као и о преношењу надлежности судова ради лакшег вођења поступка или других важних разлога. Чланом 31. Закона предвиђено је да Врховни касациони суд обезбеђује јединствену судску примену права и једнакост странака у судским поступцима, разматра примену закона и других прописа и рад судова, именује судије Уставног суда, даје мишљење о кандидату за председника Врховног касационог суда и врши друге надлежности одређене законом.

У конкретном случају, правни став Грађанског одељења Врховног касационог суда којим се, незаконито, ван оквира надлежности Врховног касационог суда из члана 30. и члана 31. Закона о уређењу судова, утврђује несагласност Посебног колективног уговора са законом, представља акт којим се повређују права и слободе државних службеника и намештеника запослених у судовима, јавним тужилаштвима и казнено-поправним установама у Републици Србији који су зајамчени Уставом, а против којег нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

Полазећи од одредби члана 38. став 2. и члана 43. Закона о уређењу судова примена оваквог противуставног и незаконитог правног става може имати несагледиве последице на судску праксу, јер је пред судовима у Републици Србији у току велики број судских поступака у вези са применом Посебног споразума о мирном решавању колективног радног спора, односно Посебног колективног уговора за државне органе. Како се не би по овом правном ставу остваривала и обезбеђивала судска пракса, то је потребно и неопходно да Уставни суд Републике Србије одложи извршење оспореног правног става и усвоји у целости ову уставну жалбу.

Образложење:

I Повреда Уставом и законом зајамчених права

Спорним правним ставом повређена су права гарантована чланом 3, чланом 32. став 1, чланом 36. став 1, чланом 58. чланом 142. став 2, чланом 143. став 2, чланом 167. став 1, чланом 168. став 3. Устава Републике Србије, као и права предвиђена чланом 6. став 1, Европске конвенције за заштиту људских права (даље: Конвенција), чланом 1. Протокола 1. уз Конвенцију, ставом 1. тачка 20. Део I Ревидиране Европске социјалне повеље, чланом 4. и чланом 6. Део II Ревидиране Европске социјалне повеље, чланом 1. став 1. и чланом 8.

Закона о раду, чланом 26. став 2. и 3. Закона о мирном решавању радних спорова, као и чланом 28. став 2. Пословника о уређењу и раду Врховног касационог суда.

Одредбом члана 3. Устава Републике Србије предвиђено је да је владавина права основна претпоставка Устава и почива на неотуђивим људским правима, а остварује се слободним и непосредним изборима, уставним јемствима људских и мањинских права, поделом власти, независном судском влашћу и повиновањем власти Уставу и закону.

Одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије предвиђено је да свако има право на независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега. Такође, одредбом члана 36. став 1. Устава Републике Србије јемчи се једнака заштита права пред судовима и другим државним органима, имаоцима јавних овлашћења и органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

Чланом 36. став 1. Устава јемчи се једнака заштита права пред судовима и другим државним органима, имаоцима јавних овлашћења и органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. Право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Законом се може ограничити начин коришћења имовине. Одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза и других дажбина или казни, дозвољено је само у складу са законом.

Одредбом члана 142. став 2. Устава Републике Србије предвиђено је да су судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора.

Одредбом члана 143. став 2. Устава Републике Србије предвиђено је да оснивање, организација, надлежност, уређење и састав судова уређују се законом.

Одредбом члана 168. став 3. Устава Републике Србије предвиђено је да закон или други општи акт који није сагласан Уставу или закону престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у службеном гласилу.

Одредбом члана 6. став 1. Конвенције предвиђено је да свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона. Пресуда се изриче јавно, али се штампа и јавност могу искључити с целог или с дела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбедности у демократском друштву, када то захтевају интереси малолетника или заштита приватног живота странака, или у мери која је, по мишљењу суда, нужно потребна у посебним околностима када би јавност могла да нашкоди интересима правде.

Одредбом члана 1. Протокола 1. уз Конвенцију предвиђено је да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.

Одредбом става 1. тачка 6. Део I Ревидиране Европске социјалне повеље предвиђено је да сви радници и послодавци имају право на колективно преговарање.

Одредбом члана 4. Део II Ревидиране Европске социјалне повеље предвиђено је да се ефективно остваривање права на правичну накнаду, стране уговорнице обавезују да остваривање ових права омогуће путем слободно договореним колективним уговорима, статутарним механизмима утврђивања висине надница, или другим средствима у складу са националним условима.

Одредбом члана 4. Део II Ревидиране Европске социјалне повеље предвиђено је да у намери да обезбеде ефективно остваривање права на колективно преговарање, стране уговорнице се обавезују: 1. да унапређују заједничке консултације између радника и запослених; 2. да унапређују, када је неопходно и прихватљиво, механизам за добровољне преговоре између послодаваца или организација послодаваца и организација радника, са циљем да се регулишу услови и погодности запошљавања путем колективних уговора; 3. да унапређују успостављање и употребу одговарајућих механизма за помирење и добровољну арбитражу за решавање радних спорова; и признају 4. право радника и послодаваца на колективну акцију у случају сукоба интереса, укључујући право на штрајк, у складу са обавезама које могу да проистекну из колективних уговора које су претходно закључили.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о раду предвиђено је да се права, обавезе и одговорности из радног односа уређују и колективним уговором и уговором о раду, а правилником о раду, односно уговором о раду - само када је то овим законом одређено.

Чланом 8. Закона о раду предвиђено је да колективни уговор и правилник о раду и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом. Општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено.

Чланом 26. став 2. и 3. Закона о мирном решавању радних спорова (Службени гласник РС број 125/2004 и 104/2009) предвиђено је да ако стране у спору прихвате препоруку, закључују споразум о решењу спора. Ако је предмет спора колективни уговор, споразум постаје саставни део колективног уговора.

Одредбом члана 28. став 2. Пословника о уређењу и раду Врховног касационог суда („Сл. гласник РС", бр. 37/2010, 51/2014, 41/2016 и 62/2016) предвиђено је да судско веће одлучује у конкретним предметима из надлежности Врховног касационог суда.

II Чињенично стање

Репрезентативни Синдикат запослених у правосудним органима Србије и Министарство правде и државне управе Републике Србије су на основу препоруке Одбора за мирне Агенције за мирно решавање радних спорова о начину решавања колективног радног спора закључиле дана 24.05.2013. године Посебан споразум о мирном решавању колективног радног спора. Ставом 1. Посебног споразума Министарство правде и државне управе се обавезало да наложи руководиоцима правосудних органа да државним службеницима и намештеницима у судовима, јавним тужилаштвима и казнено-поправним установама Републике Србије, који имају образовање закључно са четвртим степеном стручности, изврше обрачун плате у складу са ценом радног сата најмање у висини цене сата утврђене Одлуком Социјално-економског савета Републике Србије, а у складу са законом, осим за запослене државне службенике и намештенике у посебним судским и тужилачким одељењима за организовани криминал и ратне злочине. Ставом 2. Посебног

споразума Министарство правде и државне управе се обавезало да предузме све расположиве мере у оквиру своје надлежности, а уз сагласност Министарства финансија и привреде, да обезбеди потребна финансијска средства и друге предуслове за исплату плата обрачунатих из става 1. Посебног споразума. Ставом 3. Посебног споразума предвиђено је да исти ступа на снагу и примењиваће се од дана потписивања. Ставом четири обавезане су уговорне стране да ускладе Посебан колективни уговор за државне органе са Посебним споразумом.

Доказ: - Посебан споразум о мирном решавању колективног радног спора.

Како судови, јавна тужилаштва и казнено-поправне установе у Републици Србији не примењују овај споразум, односно Посебан колективни уговор за државне органе, државни службеници и намештеници запослени у овим органима покренули су пред судовима у Републици Србији велики број судских поступака. С обзиром да судска пракса у Републици Србији није јединствена у вези са тумачењем Посебног колективног уговора, Основни суд у Смедереву – Судска јединица у Ковину је покренуо пред Врховним касационим судом поступак ради решавања спорног правног питања које гласи: „Да ли државни службеници и намештеници у судовима, јавним тужилаштвима и казнено-поправним установама РС који имају образовање закључно са IV степеном стручности имају право на обрачун плате по основу зараде цене радног сата на начин одређен посебним споразумом закљученим 24. маја 2013. године између Владе РС и синдиката правосуђа Србије”.

Поступајући по овом предлогу Грађанско одељење Врховног касационог суда је дана 23. априла 2017. године одлучио да покрене поступак ради решавања предходног питања, а на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 30.05.2017. године који је објављен на сајту Врховног касационог суда дана 25.06.2017. године донет је оспорени правни став.

III Погрешна примена материјалног права

Полазећи од цитиране одредбе члана 31. Закона о уређењу судова Врховни касациони суд, из оквира своје законске надлежности, усваја правна схватања којим се решавају спорна правна питања, а ради обезбеђења јединствене судске примене права, уједначавања судске праксе, а у циљу побољшања ефикасности и делотворности судских поступака.

Одлуку о сагласности колективних уговора са Уставом и законом има искључиво и једино Уставни суд, а сагласно цитираним одредбама члана 167. став 1. Устава Републике Србије.

Међутим, Врховни касациони суд је у оспореном правном ставу прекорачио своју надлежност одлучујући о сагласности Посебног колективног уговора са законом и Уставом.

Ову надлежност има једино Уставни суд, те је Врховни касациони суд могао да пре решавања спорног правног питања, покрене поступак за оцену уставности и законитости Посебног колективног уговора на основу члана 168. став 1. и 2. Устава Републике Србије. Међутим, Врховни касациони суд то није урадио, вероватно из разлога предвиђених чланом 168. став 5. Устава Републике Србије, с обзиром да је Посебан колективни уговор био на снази до краја 2014. године, па Уставни суд није ни могао, нити може да цени његову сагласност са законом и Уставом, јер је од престанка важења Посебног колективног уговора прошло више од 6 (шест) месеци.

На темељу одредбе члана 168. став 3. Устава Републике Србије, судови у Републици Србији пред којима су у току поступци у вези са применом Посебног колективног уговора за државне органе („Сл. гласник РС“ бр. 95/2008, 86/2011 - споразум и 95/2013 - одлука УС) морају примењивати Посебан колективни уговор, јер његове одредбе престају да важе једино даном објављивања одлуке Уставног суда у службеном гласилу, а не на основу правног става Врховног касационог суда да Посебан колективни уговор не производи правно дејство.

Имајући у виду све наведено, предлажем да Уставни суд Републике Србије након разматрања навода из ове уставне жалбе и увида у приложене доказе поднету уставну жалбу усвоји, да оспорен правни став поништи у целини и одлучи о трошковима изјављивања ове уставне жалбе.

Такође, предлажем да Уставни суд сагласно одредби члана 86. став 2. Закона о уставном суду одложи извршење оспореног правног става, јер ће његовим извршењем бити проузрокована ненадокнадива штета државним службеницима и намештеницима који воде поступке пред судовима у Републици Србији, а његово одлагање није супротно јавном интересу, нити би се његовим одлагањем нанела већа штета трећем лицу.

У Београду, 17.07.2017. године

Пуномоћник:

АДВОКАТ
МИЛОШ С. ВЛАХОВИЋ
Кнегиње Зорке бр.56
Београд

Трошковник: Састав уставне жалбе 90.000,00 динара.

ПОШТА		ПОТВРДА О ПРИЈЕМУ ПОШИЉКЕ	
07 PTT 11111	2648 17.07.17 12h 253 605	RE282910641RS	136g *92.00
(Жиг поште)	(Пријемни број)	(Маса)	(Поштарина)
Попуњава пошиљалац:		Посебне услуге	
ПРИЈАЛАЦ: USTAVNI SUD BUL. KRALJA ALEKSANDRA 15 11000 Beograd (Поштански број) (Место) (Поштански адресни код)		(Непотребно препрвати) Повратница ☒ Авионом Лично ☒ Откупнина: дин. Вредност: дин. Потврђујем тачност уписаних података и захтеваних услуга (Потпис пошиљалца)	

Обр. П-2 Издаје и штампа: ЈП „Пошта Србије“, РЈ „Хибридна пошта“ – Београд www.posta.rs